

УДК 378.04:338.48

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7\(37\)-857-867](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7(37)-857-867)

Дишко Олеся Леонідівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики фізичної культури, КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, тел.: (033) 224-81-50, <http://orcid.org/0000-0002-1310-6950>

Митчик Олександр Петрович кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри теорії і методики фізичної культури, КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, тел.: (033) 224-81-50, <https://orcid.org/0000-0002-6775-6334>

Табак Наталія Василівна викладач циклової комісії теорії і методики фізичного виховання, КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, тел.: (033) 224-81-50, <http://orcid.org/0000-0002-8478-2075>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ТУРИЗМУ ТА СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ В РОБОТУ ЗІ ШКОЛЯРАМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

Анотація. Мета статті полягає в дослідженні особливостей професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання таких видів активності як туризм та спортивне орієнтування в роботі зі школярами спеціальної медичної групи (СМГ). Актуальність проблеми зумовлена розвитком сучасної інклюзивної освіти та попитом на фахівців, які володіють адаптивними методиками та здатні забезпечити якісну фізкультурно-оздоровчу діяльність з огляду на індивідуальні потреби дітей з обмеженими фізичними можливостями через стан здоров'я. Туризм і спортивне орієнтування як види рухової активності з високим реабілітаційним та соціалізуючим потенціалом є ефективними інструментами інтеграції учнів СМГ у здоров'язбережувальне середовище загальної середньої школи. Методологія дослідження ґрунтувалася на анкетуванні з відкритими і закритими запитаннями, яке було проведене поміж студентів спеціальності А4.11 «Середня освіта (Фізична культура)», в анкетуванні брали участь 56 студентів. Опитувальник, створений за допомогою платформи Google Forms, містив питання, спрямовані на виявлення рівня підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження туризму та спортивного орієнтування в роботу зі школярами спеціальної медичної групи. Зібрані емпіричні дані було опрацьовано із застосуванням статистичних методів

аналізу для забезпечення об'єктивності та достовірності результатів. Наукова новизна дослідження полягає у виокремленні та обґрунтуванні змістових модулів в освітніх компонентах «Теорія та методика викладання туризму», «Туризм та спортивне орієнтування», «Адаптивне фізичне виховання», «Фізичне виховання у СМГ», що мають бути інтегровані в освітній процес підготовки майбутніх учителів з метою формування їхньої готовності до роботи з дітьми, які належать до СМГ. Вперше на основі емпіричних даних анкетування обґрунтовано необхідність системного впровадження адаптованих туристичних і спортивно-орієнтувальних практик у професійну підготовку педагогів. У результаті дослідження виявлено недостатній рівень методичної та практичної підготовки студентів до організації занять з туризму та спортивного орієнтування з учнями СМГ. Попри загальну поінформованість про туристично-орієнтувальну діяльність, у контексті освітнього процесу специфіка роботи з учнями з ослабленим здоров'ям залишається малодослідженою. Отже, доцільним є оновлення змісту професійної підготовки шляхом впровадження окремих модулів з туризму та спортивного орієнтування, що передбачають специфічну роботу з дітьми СМГ.

Ключові слова: спеціальна медична група, професійна підготовка, фізична культура, туризм, спортивне орієнтування, адаптивне навчання, студенти.

Dyshko Olesia Leonidivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College» of the Volyn Regional Council, Lutsk, tel.: (033) 224-81-50, <http://orcid.org/0000-0002-1310-6950>

Mytchyk Oleksandr Petrovich Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College» of the Volyn Regional Council, Lutsk, tel.: (033) 224-81-50, <https://orcid.org/0000-0002-6775-6334>

Tabak Natalia Vasylivna Teacher of the Cyclic Commission of Theory and Methods of Physical Education, Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College», Lutsk, tel.: (033) 224-81-50, <http://orcid.org/0000-0002-8478-2075>

TRAINING OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS TO IMPLEMENT TOURISM AND SPORTS ORIENTEERING IN WORKING WITH STUDENTS OF A SPECIAL MEDICAL GROUP

Abstract. The purpose of the article is to investigate the features of professional training of future physical education teachers for the implementation of tourism and

sports orienteering in working with students of a special medical group (SMG). The relevance of the topic stems from the development of inclusive education and the growing demand for specialists who possess adaptive teaching methods and are capable of ensuring high-quality health-promoting physical activity tailored to the individual needs of children with health limitations. Tourism and sports orienteering, as types of motor activity with high rehabilitation and socialization potential, serve as effective tools for integrating SMG students into the health-preserving environment of general secondary education. The research methodology involved a survey with open- and closed-ended questions, conducted among 56 students of the A4.11 specialty «Secondary Education (Physical Education)». The questionnaire, developed using the Google Forms platform, was designed to assess the level of preparedness of future physical education teachers to implement tourism and orienteering activities with students of SMG. The collected empirical data were analyzed using statistical methods to ensure the objectivity and validity of the results. The scientific novelty of the study lies in identifying and justifying the inclusion of specific content modules namely, «Theory and Methods of Teaching Tourism», «Tourism and Sports Orienteering», «Adaptive Physical Education» and «Physical Education in SMG» into the curriculum for future physical education teachers. These modules aim to develop the necessary professional competencies for working with children from special medical groups. For the first time, based on empirical evidence, the study substantiates the need for the systematic integration of adapted tourism and orienteering practices into teacher training programs. The findings reveal a low level of methodological and practical preparedness among students for organizing tourism and orienteering activities with SMG students. Despite general awareness of tourism-based activities, the specifics of working with children with weakened health conditions remain underexplored in the educational process. Therefore, updating the content of professional training by incorporating targeted modules on tourism and orienteering adapted for SMG students is considered both timely and necessary.

Keywords: special medical group, professional training, physical education, tourism, sports orienteering, adaptive learning, students.

Постановка проблеми. Сучасна система шкільної освіти дедалі більше орієнтується на принципи інклюзивності, що зумовлює необхідність запровадження особливих підходів до фізичного виховання учнів, які мають обмежені можливості через стан здоров'я, зокрема школярів спеціальної медичної групи (СМГ). Однією з найбільш ефективних ресурсозберезувальних форм організації фізкультурно-оздоровчої діяльності є туризм і спортивне орієнтування. Водночас ці види активності, сприяючи фізичному розвитку, формують просторову уяву, навички самообслуговування, командну взаємодію та забезпечують зміцнення загального здоров'я школярів. На нашу думку,

туризм та спортивне орієнтування можна і потрібно більш активно запроваджувати у фізичну підготовку СМГ.

Як відомо, туризм – один із видів активного відпочинку, який має оздоровчу дію, позитивно впливає на фізичний та емоційний стан людини, на її працездатність, сприяє вдосконаленню фізичних якостей. Важливо для здоров'я учнів також те, що заняття туризмом переважно проводяться на відкритому повітрі. При цьому діти мають помірні, регульовані фізичні навантаження, що сприяє покращенню стану серцево-судинної системи [3]. У великому арсеналі засобів оздоровчої рухової активності туризм посідає особливе місце передусім як комплексний засіб різнобічного розвитку особистості, формування духовно-моральних цінностей, фізичного вдосконалення, соціалізації та професійного самовизначення [3]. Однак ефективне застосування туризму та спортивного орієнтування у роботі з дітьми СМГ потребує від учителя спеціальної підготовки, зокрема знань з адаптивної фізичної культури, методики диференційованого підходу, умінь щодо організації безпечного простору та реабілітаційної підтримки.

Утім, досі недостатньо розробленими є питання комплексної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження туризму та спортивного орієнтування саме в роботі з учнями СМГ. Проблемними аспектами є фрагментарність навчального змісту, обмежений обсяг практичної підготовки, нестача спеціалізованих методичних розробок та прикладних моделей, орієнтованих на інклюзивне середовище. Це зумовлює потребу в науковому обґрунтуванні професійної підготовки, яка ґрунтується на специфіці предметної галузі, індивідуальних особливостях здоров'я учнів, потенціалі реабілітаційного туризму та можливостях інноваційних підходів у педагогічній взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці та фахівці-практики неодноразово акцентували увагу на важливості впровадження туризму та спортивного орієнтування в освітній процес майбутніх вчителів фізичної культури. Зокрема Л. Дудорова досліджувала формування готовності майбутніх учителів до організації шкільного туризму (теоретико-методичний аспект) [4]; І. Скрипченко обґрунтувала змістове наповнення програм закладів вищої освіти, які готують майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту для роботи у сфері дитячо-юнацького туризму [8]; Х. Соломчак проаналізувала концептуальні теоретичні та методологічні засади підготовки майбутніх учителів до організації та проведення туристичної діяльності школярів у сучасному освітньому процесі [9]; Л. Чалій досліджувала формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації позакласної роботи з туризму [11]; Я. Кравчук, С. Калитка та О. Сотник довели важливість туризму для фізкультурно-спортивної реабілітації та розробили тематику з фізкультурно-спортивної реабілітації із застосуванням елементів туристичної діяльності для

осіб з особливими потребами, в якій представлено технологію складання індивідуальної програми [7].

У науковій літературі проблематика фізичного виховання учнів спеціальної медичної групи (СМГ) представлена дослідженнями багатьох авторитетних українських учених. Зосібна О. Болотіна теоретично обґрунтувала педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи зі школярами спеціальної медичної групи [1]; Л. Гальченко та М. Медвідь розкрили окремі аспекти організації та проведення рухливих і національних ігор майбутніми вчителями фізичної культури на заняттях зі школярами, які мають відхилення у стані здоров'я [2]; Л. Іванова та О. Омельчук дослідили професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури до роботи зі школярами, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи [6]; І. Усатова, А. Ведмедюк та В. Ткаченко описали теорію і методику підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації здоров'язберігавальних технологій у спеціальних медичних групах [10]. Однак, незважаючи на наявність ґрунтовних теоретичних і практичних напрацювань щодо туристичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, недостатньо розкритим у сучасній педагогічній науці залишається аспект її адаптації до потреб школярів спеціальної медичної групи.

Мета статті – дослідити особливості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до запровадження туризму та спортивного орієнтування у фізичне виховання школярів, які мають займатися у спеціальних медичних групах.

Виклад основного матеріалу. У контексті модернізації системи вищої педагогічної освіти та впровадження інклюзивних підходів особливої актуальності набуває проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи з учнями, чия активність обмежена через стан здоров'я. Така підготовка передбачає фахові знання, а також розуміння особливостей цільової групи учнів, з якою працюватиме педагог. З метою забезпечення раціонального дозування фізичного навантаження та створення безпечних умов для занять фізичною культурою учні в закладах загальної середньої освіти поділяються на три медичні групи відповідно до стану їхнього здоров'я – основну, підготовчу та спеціальну. У цьому контексті важливим є поняття «спеціальна медична група» – це певний контингент школярів, які мають суттєві відхилення в стані здоров'я, але без помітних порушень загального стану організму (це діагностують лише медичні фахівці), що знижують рівень функціонально-резервних можливостей організму та засвідчують протипоказання до обмеження фізичних навантажень, однак не перешкоджають обов'язковим заняттям фізичними вправами за спеціально розробленими програмами [10]. Вітчизняні фахівці окреслили кілька факторів специфіки СМГ.

Л. Гальченко, М. Медвідь наголошують, що в спеціальній медичній групі можуть навчатися учні з дуже слабким здоров'ям, а також ті, хто раніше не виконував фізичних вправ. Дослідники стверджують, що такі діти потребують особливої уваги й індивідуального підходу; у школі урок фізичної культури має складатися не з трьох, а з чотирьох частин, причому необхідно дотримуватися усталеної структури заняття [2].

О. Болотіна зауважує, що робота з учнями спеціальної медичної групи дуже специфічна. Часто на одному занятті доводиться працювати з дітьми, які мають різні діагнози, функціональні можливості, нерідко неоднаковий вік. Зазвичай ці діти не мотивовані до занять фізичною культурою, одночасно вчитель має бути готовий корегувати перебіг заняття відповідно до стану самопочуття учнів і непередбачених ситуацій [1].

Як зазначає Л. Іванова, «професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до роботи з учнями з відхиленнями у стані здоров'я полягає у сприянні розвитку у студентів особистісних якостей (комунікативних, організаційних, рефлексивних), активному оволодінню знаннями та практичними навичками щодо сучасних освітніх технологій відновлення та збереження здоров'я учнів спеціальних медичних груп, формуючи їх готовність до цієї роботи, і вміщує змістове наповнення, сучасне навчально-методичне забезпечення і активні методи навчання» [5].

Теоретичний аналіз сучасних науково-методичних джерел, проведений Н. Щекотиліною та О. Бондаренко, засвідчив, що систему проведення обов'язкових регулярних занять зі школярами СМГ у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) практично зруйновано. Відсутність спеціальних, додаткових уроків для учнів СМГ, відсутність фізкультурно-оздоровчої роботи зі школярами призводить до того, що значна кількість первинних хвороб набуває хронічних, рецидивних форм, а тенденція до погіршення стану здоров'я школярів усіх вікових груп – до закономірного збільшення кількості учнів, направлених до СМГ [12].

Вирішення цих проблем потребує нових підходів до вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури з метою підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці, готових до постійного професійного зростання, здатних не тільки займатися фізичним вихованням школярів, а й зміцнювати здоров'я учнів, які мають відхилення у його стані, засобами лікувальної фізичної культури. При цьому має змінитися сутність роботи з учнями, які за станом здоров'я належать до СМГ: замість того, щоб забороняти певні вправи, їхні елементи, обмежувати навантаження, – проводити заняття лікувальною фізичною культурою з огляду на індивідуальні особливостей стану здоров'я кожного учня, впроваджуючи спеціальні навчальні програми для цієї категорії учнів. Це, безумовно, вимагає оновлення підходів до

професійної підготовки учителів, які у майбутньому будуть здатні працювати з такими учнями [6]. Таке оновлення можливе на основі впровадження у фізичну підготовку учнів туризму та спортивного орієнтування.

Я. Кравчук, С. Калитка та О. Сотник справедливо наголошують, що «туризм – ефективний засіб фізкультурно-спортивної реабілітації, який сприяє всебічному відновленню здоров'я та покращенню якості життя людини. Введення навчального курсу до обов'язкових компонент є важливим, так як допомагає сформувати відповідні компетентності та результати навчання для роботи майбутніх фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації з різними групами населення, скласти індивідуальні програми з врахуванням особистих потреб. Крім того туризм, як вид рухової активності є доступним, позитивно впливає на серцево-судинну і дихальну систему, опорно-руховий апарат, покращує психоемоційну сферу, має соціальне значення» [7].

Туризм та спортивне орієнтування є ефективними інструментами фізичного виховання з високим оздоровчим, розвивальним і реабілітаційним потенціалом, а також дієвими засобами залучення школярів СМГ до активного способу життя. Отже, якісна підготовка майбутніх педагогів до організації освітньої діяльності з учнями СМГ є необхідною складовою розвитку професійних компетентностей студентів.

Підготовку майбутніх учителів фізичної культури до використання туризму та спортивного орієнтування у роботі зі школярами спеціальної медичної групи ми розуміємо як цілісну педагогічну систему, спрямовану на формування професійної готовності фахівця до ефективної, безпечної та адаптивної фізкультурно-оздоровчої діяльності із застосуванням засобів туризму та спортивного орієнтування з урахуванням індивідуальних особливостей стану здоров'я учнів.

З метою виявлення актуальних потреб, труднощів та рівня обізнаності студентів спеціальності А4.11 Середня освіта (Фізична культура) щодо використання туризму та спортивного орієнтування у роботі зі школярами спеціальної медичної групи (СМГ) було проведено анкетування 56 студентів 4 курсу. При цьому анкета містила закриті і відкриті запитання, спрямовані на дослідження змістових, мотиваційних, організаційних і методичних аспектів професійної підготовки.

За результатами оцінки рівня обізнаності студентів з методикою організації туризму та спортивного орієнтування для учнів СМГ встановлено, що лише 8,93% респондентів вважають себе повністю обізнаними, 25% – мають достатній рівень, 37,50% визначили свій рівень як середній, 21,43% оцінили його як низький, а 7,14% зовсім не мають уявлення про цю діяльність. Такі результати свідчать про недостатню методичну підготовку за відповідним напрямом.

На запитання «Чи вважаєте ви туризм і спортивне орієнтування ефективними засобами фізичного виховання для дітей із СМГ?» респонденти

відповіли таким чином: 58,93% студентів вважають їх ефективним засобом фізичного виховання учнів СМГ, 30,36% визнають ефективність частково, 3,57% не підтримують цю думку, а 7,14% вагаються з відповіддю.

Наступним було запитання «Чи готували ви будь-які навчальні заняття або мікропроекти з тематики туризму та орієнтування для дітей з ослабленим здоров'ям?». Лише 19,64% опитаних мали практичний досвід підготовки занять на цю тему під час проходження практики, 28,57% зазначили, що планували такі заняття, але не реалізували їх, а 51,79 % не мали відповідної практики взагалі. Це вказує на потребу більш активного впровадження практичної компоненти в освітній процес.

Важливим і дуже важливим вивчення методики туризму та орієнтування у підготовці вчителя до роботи з дітьми СМГ вважають 78,57 % студентів, що свідчить про усвідомлення здобувачами освіти актуальності цієї діяльності в інклюзивній освіті.

Серед тем, які опитані студенти хотіли б вивчити глибше, найбільше зацікавлення викликали питання безпеки під час туристичних заходів (71,43%), організації маршрутів для учнів СМГ (67,86%), психолого-педагогічні аспекти (64,29%), адаптація занять (57,14%) та робота з туристичними картами і мобільними додатками (46,43%).

Підготовка майбутніх учителів фізичної культури передбачає ознайомлення з теоретичними основами та практичними аспектами туризму і спортивного орієнтування. Загальне усвідомлення цього усіма респондентами є стовідсотковою. Водночас на запитання щодо практичної підготовки до роботи з учнями спеціальної медичної групи 41,07% респондентів вказали, що заняття проводяться лише частково, 39,29% оцінили їхню кількість як недостатню.

Таким чином, хоча базова туристично-спортивна підготовка наявна у змісті навчання, її реалізація практично не враховує специфіку роботи з учнями спеціальної медичної групи, що свідчить про потребу посилення прикладного та інклюзивного аспектів підготовки майбутніх фахівців.

У відкритих відповідях студенти найчастіше зазначали труднощі, пов'язані з відсутністю спеціальної практики з дітьми СМГ, недостатнім рівнем підготовки до роботи з дітьми з відхиленнями у стані здоров'я, страхом за відповідальність у туристичній діяльності, а також нестачею адаптованих методичних матеріалів.

Отримані результати вказують на потребу комплексного удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, зокрема в аспекті впровадження адаптованих туристично-орієнтувальних технологій у роботу з дітьми, що мають відхилення у стані здоров'я.

У зв'язку з цим задля підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання туризму та спортивного орієнтування у роботі зі школярами спеціальної медичної групи нами було виокремлено

кілька змістових модулів у структурі освітніх компонентів «Теорія та методика викладання туризму», «Туризм та спортивне орієнтування», «Красознавчо-туристична діяльність в НУШ», «Адаптивне фізичне виховання» і «Фізичне виховання у СМГ». Одночасно було розроблено варіативні форми проведення практичних занять, спрямованих на формування у студентів необхідних професійних компетентностей з огляду на специфіку роботи з учнями СМГ. Зокрема, до освітнього процесу інтегровано: практикуми з адаптованої туристичної техніки, моделювання уроків з орієнтування для учнів СМГ, тренінги з розроблення маршрутів з урахуванням індивідуальних обмежень, інтерактивні заняття з використанням картографічних мобільних додатків, ситуаційні вправи щодо забезпечення безпеки дітей з ООП під час туристичних заходів, а також семінари-практикуми з аналізу психофізіологічних особливостей школярів СМГ у контексті туристичної діяльності. Такий підхід забезпечить практичну спрямованість підготовки майбутніх фахівців до реалізації здоров'язбережувальної та інклюзивної функції фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти, а також міждисциплінарну інтеграцію, що теж важливо для сучасної освіти.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження засвідчило, що, незважаючи на наявність у змісті фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури елементів туристичної діяльності, її практична реалізація у контексті роботи зі школярами спеціальної медичної групи залишається недостатньою. Аналіз теоретичних джерел та емпіричних даних анкетування вказує на низький рівень практичної підготовки студентів до організації безпечних, адаптованих і ефективних туристичних заходів для дітей з обмеженнями у стані здоров'я. Результати опитування підтвердили зацікавленість здобувачів освіти у поглибленому вивченні методики роботи з учнями СМГ засобами туризму й орієнтування, водночас висвітлили недостатність практичного досвіду, брак адаптованих навчальних матеріалів і дидактичних інструментів. Це свідчить про необхідність оновлення змісту професійної підготовки, зокрема шляхом інтеграції спеціальних модулів та практикумів, спрямованих на формування професійної готовності до роботи з учнями з ослабленим здоров'ям.

Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямку вбачаємо в розробленні та науковому обґрунтуванні моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи зі школярами спеціальної медичної групи на принципах адаптивності, доступності, інклюзивності та безпеки.

Література:

1. Болотіна О. В. Теоретичне обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи зі школярами спеціальної медичної групи. *Науковий вісник Мелітопол. держ. пед. ун-ту*. 2011. Вип. 7. С. 145–150.

2. Гальченко Л. В., Медвідь М. М. Деякі аспекти організації та проведення рухливих і національних ігор майбутніми вчителями фізичної культури на заняттях зі школярами, які мають відхилення у стані здоров'я. *Вісник Запорізьк. нац. ун-ту*. 2011. № 1 (5). С. 11–20.
3. Дем'янчук О., Альошина А. Особливості застосування занять оздоровчо-рекреаційної рухової активності зі школярами з використанням засобів спортивного туризму. *Молодіжний науковий вісник СНУ імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт*. 2018. Вип. 32. С. 25–31. URL: <http://sportvisnyk.vnu.edu.ua/index.php/sportvisnyk/article/download/682/671> (дата звернення: 13.05.2025)
4. Дудорова Л. Ю. Формування готовності майбутніх учителів до організації шкільного туризму (теоретико-методичний аспект) : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2014. 424 с.
5. Іванова Л. І. Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи з учнями з відхиленнями у стані здоров'я. *Вісник Чернігів. нац. пед. ун-ту*. 2015. Вип. 129 (2). С. 164–167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2015_129%282%29__36 (дата звернення: 13.05.2025)
6. Іванова Л.І., Омельчук О.В. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до роботи зі школярами, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи – нагальна потреба сучасності. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. 2017. Вип. 3 К (84). С. 200–203. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Nchnpu_015_2017_3K_59.pdf (дата звернення: 19.05.2025)
7. Кравчук Я. І., Калитка С. В., Сотник О. В. Туризм у фізкультурно-спортивній реабілітації. *Науковий часопис Україн. держ. ун-ту ім. Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2025. Вип. 3 К (188). С. 174–177. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03k\(188\).38](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03k(188).38)
8. Скрипченко І. Т. Аналіз змістового наповнення програм закладів вищої освіти, які готують майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту для роботи у сфері дитячо-юнацького туризму. *Вісник Чернігів. нац. пед. ун-ту*. 2018. Вип. 152 (1). С. 119–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2018_152%281%29__28 (дата звернення: 21.05.2025)
9. Соломчак Х. Підготовка майбутніх учителів до організації та проведення туристичної діяльності школярів у сучасному освітньому процесі. *Молодь і ринок*. 2023. № 5/213. С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282820>
10. Усатова І. А., Ведмедюк А. Д., Ткаченко В. В. Теорія і методика підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних медичних групах : монографія. Черкаси, 2019. 203 с.
11. Чалій Л. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації позакласної роботи з туризму : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2017. URL: http://www.rshu.edu.ua/images/afto/d_003.pdf (дата звернення: 15.05.2025)
12. Щекотиліна Н. Ф., Бондаренко О. В. Проблеми сьогодення фізичного виховання у спеціальній медичній групі в закладах загальної середньої освіти. *OLYMPICUS*. 2023. № 2. С. 69–74.

References:

1. Bolotina, O. V. (2011) Teoretychne obgruntuvannya pedahohichnykh umov pidhotovky maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kul'tury do ozdorovchoyi roboty zi shkolyaramy spetsial'noyi medychnoyi hrupy [Theoretical substantiation of pedagogical conditions for training future physical education teachers for health work with schoolchildren of a special medical group]. *Naukovyy visnyk Melitopol. derzh. ped. un-tu*. Vyp. 7. S. 145–150. [in Ukrainian]
2. Hal'chenko, L. V., Medvid, M. M. (2011) Deyaki aspekty orhanizatsiyi ta provedennya rukhlyvykh i natsional'nykh ihor maybutnimy vchytelyamy fizychnoyi kul'tury na zanyattiyakh zi shkolyaramy, yaki mayut' vidkhylennya u stani zdorov'ya [Some aspects of organizing and conducting outdoor and national games by future physical education teachers in classes with schoolchildren who have health abnormalities]. *Visnyk Zaporiz. nats. un-tu*. № 1 (5). S. 11–20. [in Ukrainian]

3. Dem"yanchuk, O., Al'oshyna, A. (2018) Osoblyvosti zastosuvannya zanyat' ozdorovcho-rekreatsiynoyi rukhovoyi aktyvnosti zi shkolyaramy z vykorystanniam zasobiv sportyvnoho turyzmu [Peculiarities of using classes in health and recreational physical activity with schoolchildren using sports tourism facilities]. *Molodizhnyy naukovyy visnyk SNU imeni Lesi Ukrayinky. Fizychnye vykhovannya i sport*. Vyp. 32. S. 25–31. Retrieved from <http://sportvisnyk.vnu.edu.ua/index.php/sportvisnyk/article/download/682/671> [in Ukrainian]
4. Dudorova, L. YU. (2014) Formuvannya hotovnosti maybutnikh uchyteliv do orhanizatsiyi shkil'noho turyzmu (teoretyko-metodychnyy aspekt) [Formation of readiness of future teachers to organize school tourism (theoretical and methodological aspect)]: monohrafiya. 424 s.
5. Ivanova, L. I. (2015) Kontseptual'ni zasady profesiynoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kul'tury do roboty z uchnyamy z vidkhylennyamy u stani zdorov"ya [Conceptual principles of professional training of future physical education teachers to work with students with health abnormalities]. *Visnyk Chernihiv. nats. ped. un-tu*. Vyp. 129 (2). S. 164–167. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2015_129%282%29__36 [in Ukrainian]
6. Ivanova, L.I., Omel'chuk, O.V. (2017) Profesiyna pidhotovka maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kul'tury do roboty zi shkolyaramy, yaki za stanom zdorov"ya nalezhat' do spetsial'noyi medychnoyi hrupy – nahal'na potreba suchasnosti [Professional training of future physical education teachers to work with schoolchildren who, due to their health, belong to a special medical group - an urgent need of our time]. *Naukovyy chasopys NPU im. M. P. Drahomanova*. Vyp. 3 K (84). S. 200–203. Retrieved from file:///C:/Users/User/Downloads/Nchnpu_015_2017_3K_59.pdf [in Ukrainian]
7. Kravchuk, YA. I., Kalytka, S. V., Sotnyk, O. V. (2025) Turyzm u fizkul'turno-sportyvnyi reabilitatsiyi [Tourism in physical education and sports rehabilitation]. *Naukovyy chasopys Ukrayin. derzh. un-tu im. Mykhayla Drahomanova. Seriya 15*. Vyp. 3 K (188). S. 174–177. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03k\(188\).38](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03k(188).38) [in Ukrainian]
8. Skrypchenko, I. T. (2018) Analiz zmistovoho napovnennya proham zakladiv vyshchoyi osvity, yaki hotuyut' maybutnikh fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannya ta sportu dlya roboty u sferi dytyacho-yunats'koho turyzmu [Analysis of the content of programs of higher education institutions that prepare future specialists in physical education and sports for work in the field of children's and youth tourism]. *Visnyk Chernihiv. nats. ped. un-tu*. Vyp. 152 (1). S. 119–123. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2018_152%281%29__28 [in Ukrainian]
9. Solomchak, KH. (2023) Pidhotovka maybutnikh uchyteliv do orhanizatsiyi ta provedennya turystychnoyi diyal'nosti shkol'nyariv u suchasnomu osvith'omu protsesi [Training of future teachers for the organization and conduct of tourist activities of schoolchildren in the modern educational process]. *Molod' i rynek*. № 5/213. S. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282820> [in Ukrainian]
10. Usatova, I. A., Vedmedyuk, A. D., Tkachenko, V. V. (2019) Teoriya i metodyka pidhotovky maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kul'tury do realizatsiyi zdorov"yazberezhual'nykh tekhnolohiy u spetsial'nykh medychnykh hrupakh [Theory and methods of training future teachers of physical education for the implementation of health-saving technologies in special medical groups]: monohrafiya. 203 s. [in Ukrainian]
11. Chaliy, L. V. (2017) Formuvannya hotovnosti maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kul'tury do orhanizatsiyi pozaklasnoyi roboty z turyzmu [Formation of readiness of future physical education teachers to organize extracurricular work in tourism]: dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Luts'k, Retrieved from http://www.rshu.edu.ua/images/afto/d_003.pdf [in Ukrainian]
12. Shchekotylyna, N. F., Bondarenko, O. V. (2023) Problemy s'ohodennya fizychnoho vykhovannya u spetsial'niy medychniy hrupi v zakladakh zahal'noyi seredn'oyi osvity [Problems of current physical education in a special medical group in general secondary education institutions]. *OLYMPICUS*. № 2. S. 69–74. [in Ukrainian]